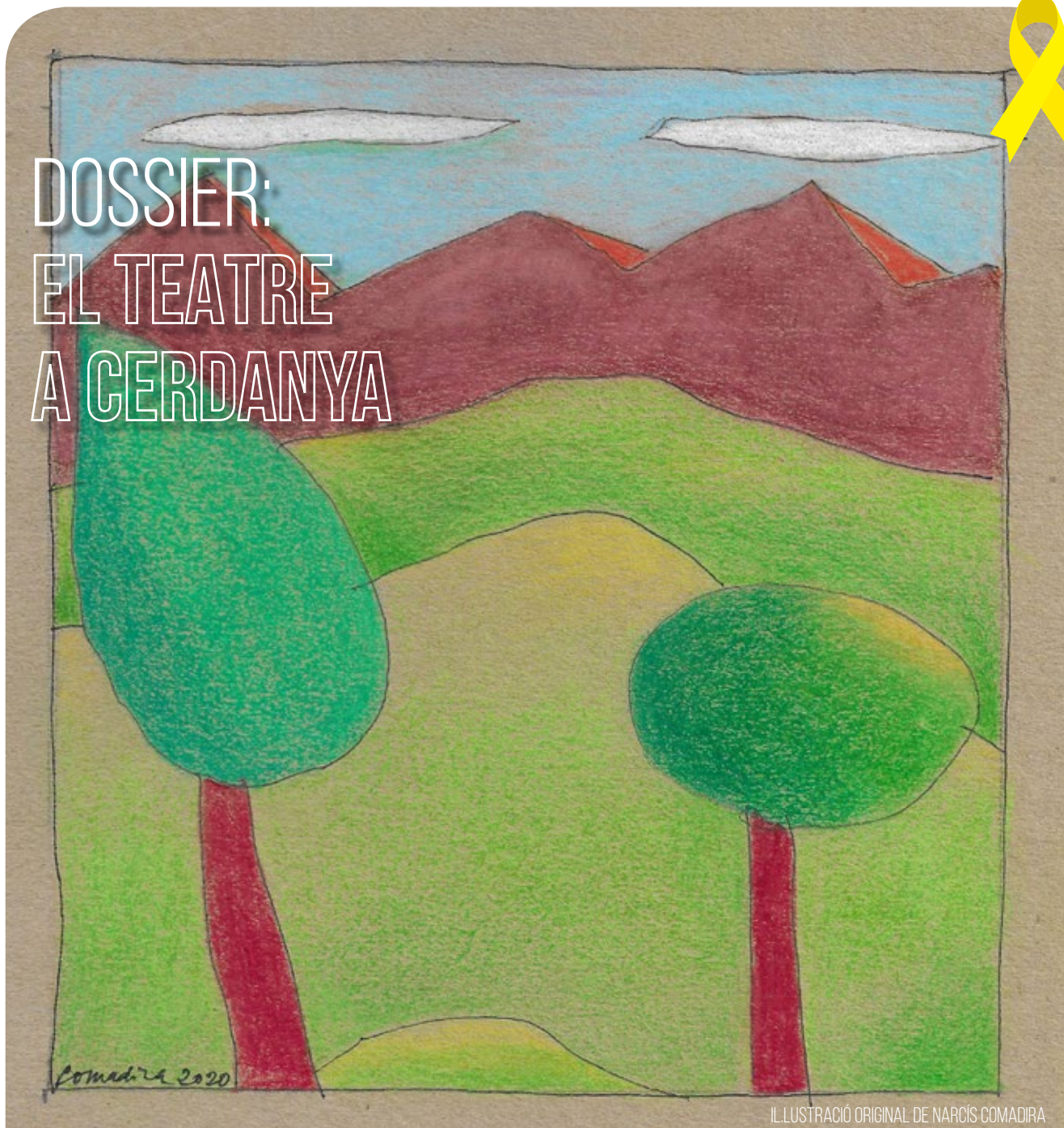

DOSSIER: EL TEATRE A Cerdanya

IL·LUSTRACIÓ ORIGINAL DE NARCÍS COMADIRA

Grup de Recerca
de Cerdanya

Diputació de Girona

ÍNDEX

- PÀG. 04** 10 anys de QUEROL. Alfred Pérez-Bastardas
- PÀG. 06** La Cerdanya i el Pirineu. Joaquim Nadal i Farreras
- PÀG. 08** A les telúries: La llei de Cerdanya. Enric Quílez
- PÀG. 09** Ciència Ficció: Les bruixes de Viladrau. Enric Quílez
- PÀG. 10** Poesia: Narcís Comadira
- PÀG. 11** Els fruits saborosos de Narcís Comadira. Joaquim Noguero
- PÀG. 13** Poesia: Jordi Pere Cerdà
- PÀG. 14** La naturalesa de Jordi Pere Cerdà. Joaquim Noguero
- PÀG. 16** Els levites: El poder fàctic del territori comtal català. Josep Bastardas
- PÀG. 28** Confraries, germadats i gremis a la Cerdanya de finals del segle XVIII, segons l'Expedient General de Confraries. Núria Casamitjana
- PÀG. 35** La lluita per la república al Pirineu i Andorra. Miquel Puertas i Farràs
- PÀG. 37** RUTES CAP A L'EXILI.
La rebel·lió de Nicolás Sánchez-Albornoz: memòria d'una fuga. Maria Maluquer de Motes
- PÀG. 40** Un capítol de la història de Queixans. *Cal Junoy*, hisendats i masovers (1814-2014). Sofia Garçon Peyrí
- PÀG. 63** Josep Buyreu i Marí. Jordi Buyreu
- PÀG. 67** Memòries d'un pixapins. Rafael Vallbona
- PÀG. 70** Els *beatniks*, cors exaltats a carretera i a muntanya. Joaquim Noguero
- PÀG. 77** De l'«Himne cerdà» a l'«Himne andorrà». Notes sobre estiuatge, música i literatura al Puigcerdà de finals del segle XIX. Ramon Pinyol Torrents
- PÀG. 87** Si vols pols, vés a l'ERA, revista cerdana de recerca. Erola Simón Lleixà
- PÀG. 88** Un fil de vida per als pobles pirinencs. Guillem Lluch Torres
- PÀG. 90** El menys comú dels sentits. Alfons Mills
- PÀG. 92** Catalans a Argentina. Miquel Llimona
- PÀG. 95** El contracte de la rabassa morta a Catalunya. *Evolució legal, política i social al llarg de la segona meitat del segle XIX i principis del XX*. Jordi Palomino
- PÀG. 101** La Farga de la Llosa, un motor econòmic per la vall durant el segle XVIII. Jordi Llaudó
- PÀG. 103** Traieu les mascaretes. Bernat Pous
- PÀG. 105** Les dificultats dels nous cerdans 4. Panorama laboral a la Cerdanya. Jordi Romeu Carol

DOSSIER: EL TEATRE A Cerdanya

- PÀG. 107** Teatre a la Cerdanya. Anna Montané
- PÀG. 115** La Inestable Ceretana de Teatre. Xavier Piguillem
- PÀG. 120** Teatre actual com a vivència cultural. Jaume Piguillem

EDITORIAL

En aquest número 26 de la Querol, hi ha un munt d'articles d'interès. Trobareu un article molt complet sobre Cal Junoy de Queixans o un altre sobre els *beatniks*, per posar un parell d'exemples,

tot i que hi ha molts més i no ens cabrien aquí tots.

A la secció de poesia, fet una proposta doble: Narcís Comadira i en Jordi Pere Cerdà, de qui enguany se celebra el centenari del seu naixement.

També hi trobareu les clàssiques seccions d'opinió, molt variades en aquest número. I evidentment, no podíem deixar d'esmentar el tema que monopolitza tots els canals d'informació aquests dies: el coronavirus, que ens manté a tots confinats a casa i expectants per veure com es desenvolupa aquesta crisi sanitària i econòmica.

També es tracta un tema recurrent a la nostra comarca: les de vegades difícils relacions entre els forans i els autòctons, cosa que s'analitza en almenys un parell d'articles.

Esperem que en gaudiu!

AGRAÏMENTS

Director: Enric Quílez i Castro

Coordinador General: Alfred Pérez-Bastardas

Correcció ortogràfica: Enric Quílez i Castro

Maquetació: Anna Solans. www.creativadisseny.cat

Internet: Gael Piguillem i Boladeras

COL-LABORADORS HABITUALS

Albert Grau, Miquel Llimona, Guillem Lluch i Torres, Alfons Mills i Munt, Alfred Pérez-Bastardas, Gael Piguillem i Boladeras, Jaume Piguillem Pérez de Rozas, Enric Quílez i Castro, Marc Forga, Jordi Llaudó, Jordi Palomino, Àlex Rubio Quintana i Bernat Pous.

Querol REVISTA
CULTURAL
DE Cerdanya

Grup de Recerca
de **Cerdanya**

CAMPS DE ROSELLES A LA PRIMAVERA. F: GAEI PIGUILLEM.

10 anys de QUEROL

ALFRED PÉREZ-BASTARDAS (*)

Quan una revista es pot considerar prou gran? Quan ha publicat 100 números, 300 potser?, quan ha complert 25 anys, quan ha aconseguit deu mil subscriptors...?

Nosaltres, la QUEROL del Grup de Recerca de Cerdanya, no complim cap d'aquests paràmetres exposats, i per això no ens considerem encara prou grans, però sí prou entenimentats, o si voleu amb prou coneixements per seguir aquest camí que ara fa ja deu anys vam iniciar, com aquell qui diu, de manera il·lusionada i atrevida.

La il·lusió la continuem tenint i l'atreviment també, potser perquè no som experts en la matèria, vull dir, que no tenim les credencials periodístiques, que són els que acrediten una fiabilitat i un rendiment econòmic suficient per continuar, encara que no sempre.

Res de tot això no ens acredita a nosaltres. I durant deu anys, hem fet la revista QUEROL publicada digitalment, com una aventura de divulgació cultural per donar-nos a conèixer i eixamplar el camp cultural de les revistes publicades a la Cerdanya, és a dir al Pirineu.

De què podem enorgullir-nos, doncs? D'haver cultivat les senyes d'identitat cultural de la Cerdanya,

d'obrir el camp del cerdanyisme i de la reflexió, de presentar idees i de fer actes, jornades, exposicions, certàmens que demostrin que aquest petit país del Pirineu que és la Cerdanya pot tenir els crèdits per aprovar i certificar que forma part d'una marca potent i clara d'uropeisme i de pirineisme català.

Hem publicat llibres, hem reivindicat un territori comarcal català únic, unit, obert, potent, malgrat les divisions històriques i els enclavaments existents. Hem analitzat les problemàtiques que ara mateix es donen. I ho hem fet cridant a la col·laboració a escriure a les nostres revistes. Per això estem prou contents de saber que, malgrat les dificultats estructurals, podem fer Querol amb continuïtat i independència.

Els vint-i-sis números de QUEROL, amb més de 1.500 pàgines i 180 autors, indiquen prou bé que l'amplitud de mires i la diversitat d'opinions contribueixen a donar a entendre que QUEROL és una revista cerdana oberta a tothom que hi vulgui col·laborar. A més, amb un senzill examen de les signatures que hi apareixen, es pot comprovar que hi han escrit experts en els temes que s'han tocat en els Dossiers i que hi ha alhora, a més, uns pensadors, analistes, escriptors i articulistes de reconegut prestigi intel·lectual.

La nostra celebració consisteix a continuar fent Querol, si pot ser, amb més assiduitat i continuant opinant i donat als lectors una revista digital que estimuli i reforci les claus culturals del cerdanyisme. Pensar que en un més enllà la podrem treure en paper no deixa de ser, -per ara-, un miratge, i no està a les nostres mans. De moment l'experiència d'altres publicacions, amb mèrits i recursos, no se n'han sortit, cosa que demostra que no hi ha prou públic interessat en l'aventura. Un híbrid és el que fins ara pràcticament anem fent, però molt testimonial. De moment continuem electrònicament, no sense agrair a tothom que ha col·laborat a la QUEROL, el seu ajut i la implicació en fer sortir una QUEROL que brindem als habitants de Cerdanya com un servei cultural més del Grup de Recerca de Cerdanya. Som cerdans i al País de Cerdanya ens devem.

**Alfred Pérez-Bastardas, historiador.*

De la Societat Catalana d'Estudis Històrics. Coordinador de Querol i Ker.

La Cerdanya i el Pirineu

JOAQUIM NADAL I FARRERAS*

El Grup de Recerca de Cerdanya ha preparat aquest número 26 de la revista **Querol**. Vint-i-cinc números i més de deu anys d'existència ja són una fita que val la pena de recordar. Sobretot perquè el temps passa inexorable, els anys s'encadenen un darrere l'altre, i els fets es produeixen sovint de forma irreparable.

En aquest punt vull tenir un record per l'Oriol Mercadal a qui en el seu moment **Querol** va dedicar un dossier de reconeixement després del seu traspàs. Un fet que sembla de fa quatre dies i ja va per tres anys. Tot és molt fràgil i efímer i davant la realitat no hi val el pessimisme sinó una actitud realista i pragmàtica. Toquem de peus a terra i ben afermats al terreny no abandonem els somnis i les utopies que ens

han d'ajudar a moure la societat. És el que fa George Steiner a *Una idea d'Europa* quan ens situa davant de la realitat elèctrica i volàtil dels llamps i la fixació, l'ancoratge, a terra dels parallamps com a condició per a garantir-ne l'eficàcia.

La plana cerdana és segurament l'eixamplament més diàfan, més obert, de l'orografia pirinenca. El Pirineu és una geografia dominada per cims, colls i valls. Només esporàdicament les fondalades i els grans enlairaments es prenen un descans i s'obren a horitzons més amplis. En aquesta geografia hi ha bategat des de fa segles la vida lligada al bosc, a la terra i a la ramaderia. Un batec ancestral, atàvic, lligat a les dures condicions d'un clima extrem i a l'esforç immens per a sobreviure.

Les estructures de poder i territorials comparteixen de punta a punta del Pirineu català nexes d'unió i de diversitat alhora. Els nuclis muntanyencs units i separats pels colls suaus o agrestos dibuixen el Pirineu com una espina dorsal que escampa a banda i banda les seves ramificacions.

Aquest territori ha experimentat en els darrers cent cinquanta anys una profunda transformació: l'electricitat i el turisme amb els esports de muntanya. S'ha estès un nou concepte de lleure (balneari, estiuatge, esquí...) i un negoci bàsic, urbanístic, lligat al fenomen de les segones residències. L'emergència de nous sectors ha anat arraconant els sectors primaris bàsics que segueixen essent essencials i definitoris per garantir l'explotació del territori i l'harmonia del paisatge. El Pirineu en el context de Catalunya representa molt territori i poca població.

Vet aquí el punt tant pel conjunt del Pirineu com per la Cerdanya. Quin paper correspon a aquests territoris en un context nou amb incidència del canvi climàtic, escalfament global i retrocés de la neu de forma més que evident almenys pel que fa a la seva permanència i durabilitat. En algunes dècades han desaparegut les neus perennes dels nostres llibres de geografia de l'adolescència.

La forma com s'ha establert la relació dels territoris

pirinencs amb els seus visitants estacionals arran de la crisi del coronavirus és una bona mostra de la vulnerabilitat i la fragilitat d'una relació ocasional i d'interès que funciona bé quan és en interès comú i no funciona quan entren interessos en contradicció.

Ha arribat l'hora de girar la mirada cap a les essències bàsiques agropecuàries d'una banda i cap als valors del patrimoni artístic, cultural i històric de l'altra. El paisatge, les unitats de paisatge, els paisatges culturals, han de formar l'entramat bàsic d'aquesta nova relació dialèctica entre activitat econòmica i valorització patrimonial. Només des d'una perspectiva dialèctica entre aquests diversos sectors serà possible construir una realitat sòlida que no sucumbeixi a les alteracions i als alts i baixos d'una conjuntura canviant. Valors segurs i fonaments sòlids a la Cerdanya i al Pirineu des del reconeixement de les febleses i de les fortaleeses, i dels valors incorporats, de la realitat.

Querol durant vint-i-cinc números ha combinat justament tots aquests valors i els ha posat a contribució d'un projecte d'afirmació i de redreçament de la realitat pirinenca i de la seva personalitat específica.

**Director de l'Institut Català de Recerca
en Patrimoni Cultural- Universitat de Girona*

